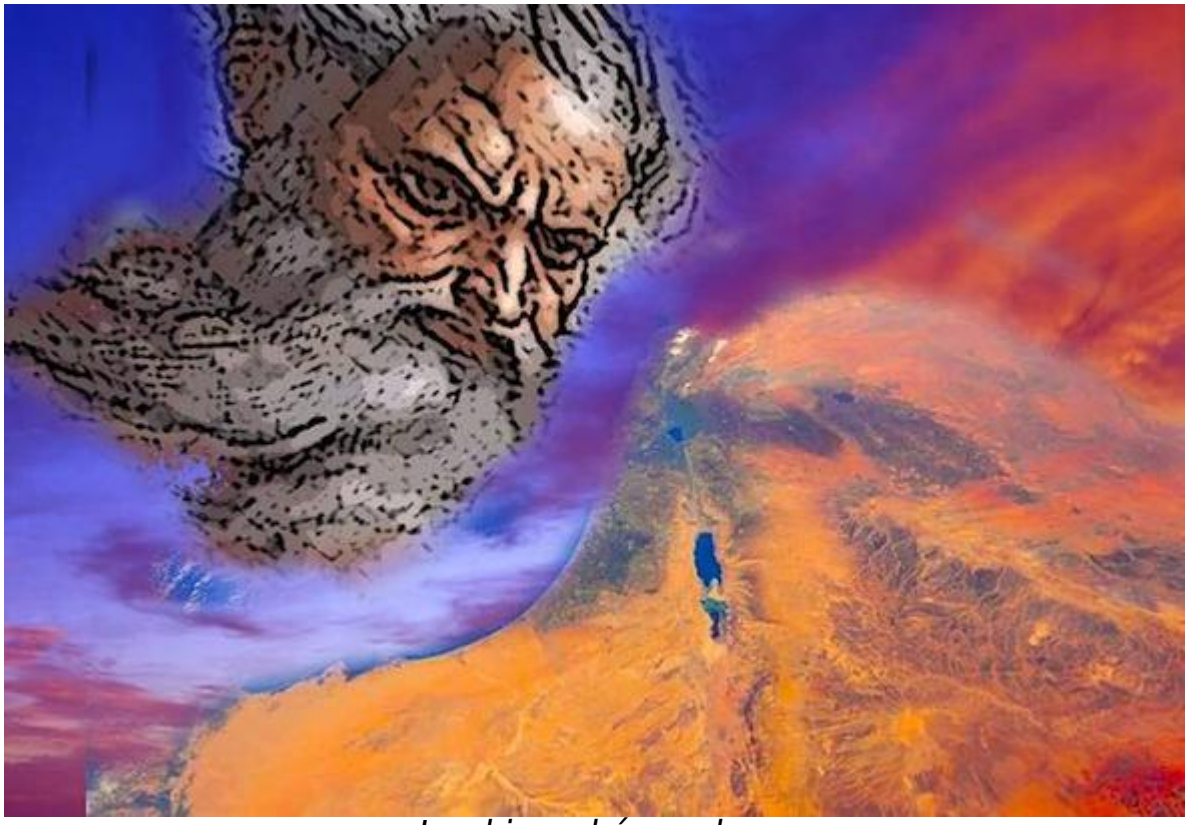

Jomkipurský syndrom

Autor: Gilad Atzmon

Jedním z nejpozoruhodnějších aspektů jomkipurské války (1973) byl s ní spojený náhlý izraelský přechod od až manické arogance do opačné polohy: melancholické apatie a deprese.

Po svém skvostném triumfu ve válce roku 1967 se mezi Izraelci rozhostilo povýšené opovržení Araby i jejich vojenskými dovednosti. Podle zpravodajských služeb se měly jejich armády z utržených ran vzpamatovávat dlouhá léta. Izraelské vojenské kruhy nevěřily, že by byl arabský voják schopen obstát v boji, tím méně v něm zvítězit.

6. října 1973 však na Izraelce čekalo šokující překvapení. Tentokrát se však arabský voják ukázal v úplně jiném světle. Izraelská vojenská strategie, postavená na vzdušné převaze a rychlých manévrech pozemních sil podporovaných obrněnci, se během několika hodin ukázala jako neúčinná. Egypt a Sýrie, vyzbrojené novými sovětskými protitankovými a protivzdušnými střelami, izraelskou mocí otřásli. V prvních dnech války utrpěli Izraelci těžké ztráty a jejich politické i vojenské vedení propadlo zoufalství. Tento druh krize ale v židovských dějinách není ničím neobvyklým.

Fiasko izraelských vojsk v první fázi konfliktu byl dalším projevem tragického syndromu, starého jako Židé samotní. Projevuje se židovskou kolektivní pýchou, živenou silným pocitem výjimečnosti (vyvolenosti) a končívá tragicky. Sám jsem mu začal říkat „jomkipurový syndrom“.

I v Berlíně po první světové válce se židovská elita pyšnila svým postavením. Mnozí bohatí Židé viděli Německo a jeho metropoli jako své domácí hřiště. Německou politiku i média té doby ovládala nepočetná vrstva německých Židů. Krom toho Frankfurtská škola (spolu s dalšími skupinami židovských intelektuálů) otevřeně usilovala o kulturní vykořenění Němců, to vše ve jménu „pokroku“, „psychoanalýzy“, „eroticismu“, „fenomenologie“ a „kulturního marxismu“. Záhy se však, skoro „z ničeho“, zvedla ohromná vlna odporu a zbytek je dobře známou historií.

Došlo ale skutečně k náhlému zvratu v německém smýšlení? Měl by nás německý antisemitismus 30. let překvapovat? Vůbec ne. Všechny náznaky byly dávno přítomny. Vždyť už první sionisté jako Herzl a Nordau koncem devatenáctého století správně předpověděli nevyhnutelný rozmach evropských protižidovských nálad. I tady udeřil jomkipurový syndrom, tatáž arogance berlínské židovské elity, která jí zatemnila zrak před rostoucím odporem k jejímu chování.

Současné události v Izraeli zjevně jsou tragickým projevem téhož. Izraelci byli znovu nachytáni nepřipravení. Manický pocit všemocnosti byl opět vystřídán melancholií. Izraelci opětovně podcenili vojenské schopnosti Hamásu i rostoucí nespokojenost izraelských Arabů a nepřipustili si, že by jejich frustrace mohla přerůst v pouliční nepokoje nebo dokonce občanskou válku.

Izraelci sami sebe přesvědčili, že palestinská věc nadobro vyprchala. Uvěřili, že tlak na hnutí BDS a vyhladovění Gazy zadusilo palestinské naděje. **Přesto je to právě Hamás, kdo dobyl nejdůležitější vítězství tím, že sjednotil Palestince v Palestině, uprchlických táborech i v diaspoře s muslimským světem**. Tato jednota je tím spíš důležitá ve světle politického chaosu Izraele, který míří už k pátým volbám.

Izraelská arogance je opět vystřídána hlubokým zármutkem. Mohli by si položit nepříjemné otázky jako „Co děláme špatně?“, „Proč se naše dějiny opakují?“ nebo „Mohli bychom udělat něco pro to, abychom svůj osud změnili?“ **Místo této zoufale potřebné introspekce ale Izrael činí pravý opak: než aby současnou krizi rozebral ve světle starších minulých událostí, své chyby opakuje**. O stávající krizi tak hovoří jen jako o „nové vlně násilností“. Rozebírá strategické a taktické možnosti, které „vnutí Hamásu příměří“. **V podstatě se tak pokouší určit míru krveprolití, která zase „srazí Araby na kolena“**.

Izrael se vymezuje jako židovský stát, z čehož přirozeně plynou jeho tragické omyly. Je-li Jom kipur židovským dnem pokání, nelze jomkipurový syndrom chápat jinak než jako přímý důsledek naprosté neschopnosti sebereflexe. Musíme si klást otázku, zda se Židé mohou osvobodit od svého osudu obecně a úžeji jomkipurového syndromu. Stejně jako další ze starších sionistů Bernard Lazare jsem přesvědčen, že k tomu stačí vzdát se excepcionalismu.

Bez něj toho ale pravda ze současného židovského identitářství mnoho nezbude.

Tím se myslím dostáváme k tomu nejbolestnějšímu aspektu jomkipurového syndromu: pro Židy se nenabízí žádná zjevná kolektivní cesta úniku. Jsme tak v podstatě uvězněni v kulturním a duchovním limbu.

Kloním se tak k přesvědčení, že jediná cesta ven z jomkipurového syndromu je určena jen jednotlivci: dobrovolný exil. Vytratit se v tiché hodině nad ránem z ghetta, podlézt plot a vykopat tunel pod „dělicí zdí“. A v zemi svobodných pak tiše a skromně hledat to lidské a univerzální.

Úvaha Gilada Atzmona The Yom Kippur Syndrome Revisited vyšla na stránkách Unz Reiew 15. května 2021.